

op de kuierlatten

Rondje Tollebeek 4,8 km

Bij het struinen rondom Tollebeek, het jongste dorp van de Noordoostpolder, maakt u kennis met de interessante poldergeschiedenis, die in en om het dorp en in de omgeving zijn te zien.

Rondje Tollebeek biedt veel landschappelijke afwisseling: zicht op het dorp, geschiedenis, landbouw, onderbemalingsgebied met de Urkervaart en de tochten, natuurvriendelijke oevers, veel flora en fauna, vergezichten met begroeide akkers en andere landschappelijke elementen.

Rondje Tollebeek

Op de parkeerplaats in Tollebeek, op de muur van de 'Goede Aanloop' hangt het informatiebord over het pad. Ter plaatse kunt u de route met alle informatie nog downloaden via opdekuierlatten.nl. Het startpunt is ook te bereiken met Connexion Urk-Zwolle v.v, halte 141. Op de parkeerplaats is een supermarkt en een cafetaria.

[GPS 52°40'38.0"N 5°40'45.9"E](#)

Werkt via google maps op Android; Iphone gebruikers moeten apart google maps installeren via de app store.

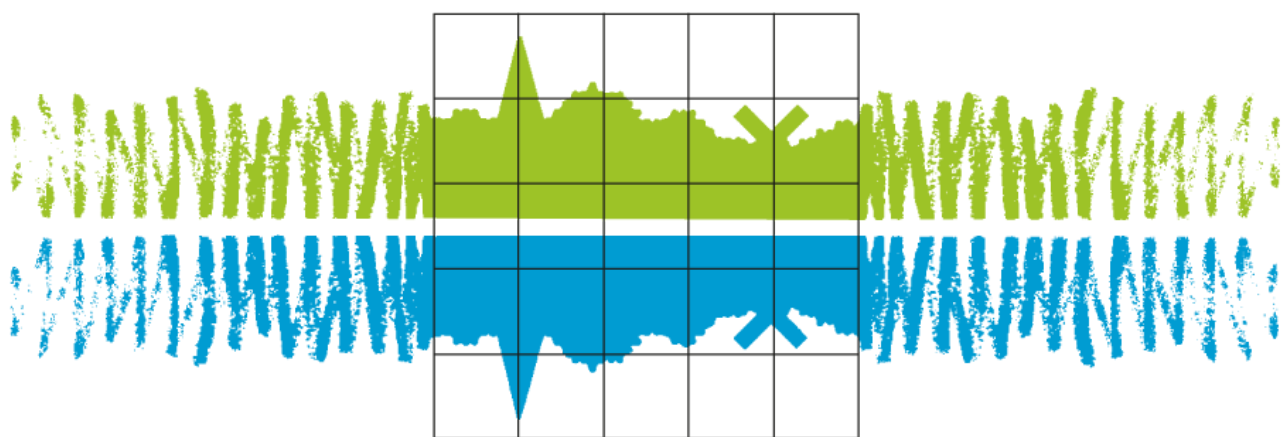

Landschapsbeheer Flevoland

Botter 1403, 8232 JP Lelystad

Telefoon 0320 294939

www.landschapsbeheerflevoland.nl

Landschapsbeheer Flevoland

Zorg voor ons landschap

Kaart

Rondje Tollebeek

Start

GPS 52°40'38.0"N 5°40'45.9"E

Bij het startpunt is ruime parkeergelegenheid. De route wordt aangegeven met de bordjes met de voetstappen. Vanaf de start loop je richting de Urkervaart/Loswal, waar je rechtsaf Rondje Tollebeek volgt.

kaart

Rondje Tollebeek

Rondje Tollebeek is een afwisselende wandelroute rondom Tollebeek, het laagste en jongste dorp van de Noordoostpolder. De wandeling voert door verschillende landschappen en biedt allerlei interessante informatie over dit deel van de NOP, zoals de geschiedenis, de landbouw, flora en fauna en het onderbemalingsgebied met de Urkervaart en de tochten.

Eerst wandelt u langs de Loswal en de Urkervaart en vervolgens langs het nieuwe deel van Tollebeek, steeds met prachtige vergezichten. Alvorens u op het schouwpad komt, passeert u een insectenhotel en een paddenpoel. Op het pad heeft u links zicht op de akkers en rechts op het Tollebekerbos. Het volgende deel van de route voert door het bos, uiteindelijk komt u uit bij het gemaal De IJsvogel. Vanaf hier gaat u langs natuurvriendelijke oevers weer richting de start in het dorp. Smaakt deze wandeling naar meer, dan kunt u na een korte rustpauze in het dorp het Jaagpad lopen.

Afstand 4,5 km

Contactpersoon
Jules Gosselink
St. Hubertusplaats 67
8309 AB Tollebeek
0527 621762
www.tollebeek.nl

Welkom!

- de paden zijn alleen toegankelijk voor wandelaars
- volg deze routepaaltjes
- blijf op het pad en loop niet door de gewassen
- neem afval mee
- u betreedt het pad op eigen risico
- honden toegestaan, mits aangelijnd

- BEZIENSWAARDIGHEDEN
- 1 DE LOSWAL
  - 2 URKERVAART
  - 3 TOLLEBEEK
  - 4 UITBREIDING
  - 5 INSECTENHOTEL EN PADDENPOEL
  - 6 SCHOUWPAD
  - 7 LANDBOUW
  - 8 TOLLEBEEKERBOS
  - 9 DE IJSVOGEL EN ONDERBEMALINGSGEBIED
  - 10 NATUURVRIENDELIJKE OEVERS

Struinen door het boerenland. Niet over aangelegde paden, maar langs dijken, over akkerranden en boerenerven, door boomgaarden en bossen... Onder de noemer 'Op de kuiertlatten' zijn door geheel Flevoland routes over boerenterreinen uitgezet. Hoe verschillend ze ook zijn, de wandelingen garanderen alle een ongekennde natuurbeleving en bewijzen dat landbouw, natuur en cultuur bijzonder goed samengaan. De routes zijn een aanrader voor wandelaars die graag buiten de gebaande paden treden. Wie 'Op de Kuiertlatten' gaat, proeft niet alleen de Flevolandse natuur, maar ook het boerenleven!

Een folder met info kunt u vinden op www.tollebeek.nl of in de supermarkt.

1 De loswal

Bij de inrichting van de NOP hebben de loswallen een belangrijke rol gespeeld. Zand en grind werden per schip aangevoerd.

Rond 1957 werden de landbouwbedrijven in het gebied van Tollebeek uitgegeven aan de eerste pachters. De aanvoer van kunstmest en de afvoer van agrarische massaproducten als suikerbieten en granen gingen hoofdzakelijk per schip. Vooral in de herfst tijdens de bietencampagne was het op de loswal een drukte van belang.

Met trekkers en wagens, soms nog met paarden, brachten de boeren hun product naar de loswal. Hier werden de bieten eerst gewogen en werd een monster genomen om het suikergehalte te meten.

[kaart](#)

Op het Tempeltje van Tollebeek staat een windwijzer die verwijst naar de historie van het dorp.

"in vroegere tijden was Tollebeek een jachtgebied: "In den tijde 1364 was Tollebeek een landgoeth nevens die sijtack van den rivier Nagel, dwelc den Heeren van Kuinre behoord."

Vanaf deze Loswal loop je via het "Kanjepad" over een paadje onder de bomen door langs de Urkervaart.

Als je de Urkerweg aan het einde van paadje bent overgestoken, bevind je je in de nieuwste wijk van het dorp. Je loopt eerst over de Laat en gaat bij de Ganzenroer naar links. Neem hier het bruggetje naar het pad dat rondom de wijk loopt met een prachtige uitkijk richting buurdorp Urk.

kaart

[GPS 52°40'30.8"N 5°40'14.0"E](#)

3 Tollebeek

Het dorp Tollebeek was het laatste in de rij van tien nederzettingen rond Emmeloord. In de eerste decennia was het moeilijk om de leefbaarheid op peil te houden, laat staan te verbeteren. De keuze voor de functie van woondorp was een schot in de roos. De straatnamen en namen van openbare gebouwen zijn aan de jacht ontleend.

[Dan bereik je het Tollebekerbos.](#)

Op de hoek staat een prachtig bijen- en [insectenhotel](#), gebouwd door vrijwilligers.

[kaart](#)

5 Links zie je de paddenpoel. Deze poel is gegraven om de natuurlijke omstandigheden van aan water gebonden dieren te vergroten. De poel is het leef- en voortplantingsgebied voor kikkers, padden en insecten zoals libellen. Kleine zoogdieren kunnen de poel als drinkplaats gebruiken en zwaluwen verzamelen er modder om hun nest te bouwen.

Hier is langs de route ook een informatiebord te vinden met daarop informatie over het bos en zijn bewoners.

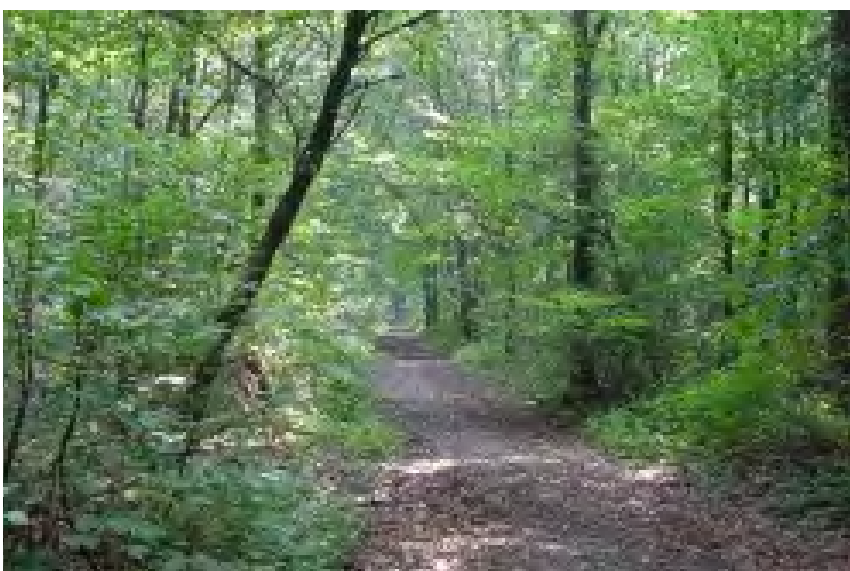
Als je de route vervolgt, dan kom je op het zgn. “schouwpad” langs de rand van het bos. De route buigt even naar rechts het bos in.

[kaart](#)

6 Het Tollebekerbos is een typisch voorbeeld van een dorpsbos, zoals dat in de jaren '50 van de vorige eeuw bij elk dorp in de Noordoostpolder is aangelegd. Tijdens de aanleg van dit bos was het begrip 'recreatiebos' nog niet uitgevonden en over natuurbos werd al helemaal niet nagedacht. Het bos was vooral bedoeld als buffer tegen koude noordwesten- en westenwind. Tegenwoordig is het Tollebekerbos bijna volgroeid, met dikke bomen. In het bos is ook een [bomenroute](#) met leuke weetjes over een twintigtal boomsoorten.

[kaart](#)

Ook het dierenleven laat duidelijk zien dat het een echt bos begint te worden. De appelvink komt er relatief veel voor en ook [boomkruiper](#) en bonte vliegenvanger broeden er.

In het noordelijke deel staat natuurontwikkeling voorop. Er grazen geen schapen meer, de bosweide wordt gehooïd. Hierdoor kan zich een bloemrijke vegetatie ontwikkelen, een goede voedingsbodem voor insecten en zangvogels. Ook komen er diverse vlindersoorten voor, waaronder het bruin zandoogje en de eikenpage, en verschillende soorten libellen.

kaart

Het bos wordt in tweeën verdeeld door de Zuidwesterringweg. Na deze te zijn overgestoken loop je opnieuw langs de bosrand en de akkers. Door de rietkraag heen kan je ook hier ver weg kijken. Bij de Tollebekerweg ga je even naar links. Nu kom je bij het gemaal “De IJsvogel”.

Tollebeek ligt 4,5 meter beneden NAP en vormt met de omgeving een “onderbemalingsgebied”. Dat wil zeggen dat het gebied zo laag ligt, dat het overtollige water via zijarmen (de tochten) en vier gemalen moet worden weggepompt naar de hoger gelegen(!) Urkervaart. Dit wordt ook nog eens uitgelegd op een informatiebord bij deze gemalen.

[kaart](#)

Waterschap Zuiderzeeland richt de oevers van vaarten en tochten steeds meer [natuurvriendelijk](#) in.

Over het dijkje langs de bosrand loopt u verder. Vanaf dit dijkje kunt u Emmeloord aan de horizon zien liggen. Het laatste deel van de route voert u via het industrieterrein, de Zuidwesterringweg en opnieuw een klein bospaadje weer terug naar het dorp. Voor de inwendige mens kunt u na het lopen terecht bij café-partycentrum “De Goede Aanloop” of bij snackbar “De Jachthut”.

Terug in het dorp

Voor de wandelliefhebbers is er nog een andere kuierlattenroute: [het Jaagpad](#). Deze begint ook bij de Goede Aanloop op het plein, richting de brug over de Urkervaart en vervolgt aan de andere kant van het water.

2

Urkervaart

Via een systeem van drainage, sloten en tochten komt het polderwater in de hoofdwaterweg. Het Visseringgemaal in Urk pompt het water omhoog in het IJsselmeer. Als bij eb de sluiten in de Afsluitdijk geopend worden is de uitwatering voltooid.

Het ene jaar is natter dan het andere, maar gemiddeld valt er in de NOP 870 mm neerslag. Gelukkig verdampt er 450 mm, zodat er nog 420 mm moet worden uitgemalen. Daar komt nog wat bij, want ook via de grond komt er kwelwater de polder binnen, zelfs nog vanuit Drenthe.

Verder wordt in droge tijden water ingelaten voor beregening, doorspoeling en nachtvorstbestrijding. Uiteindelijk komt het er op neer, dat er toch 870 mm moet worden uitgeslagen, zoals dat heet. Dat is jaarlijks maar liefst 465.000.000.000 liter! Het gemaal Urk neemt daarvan een flink deel voor zijn rekening.

[terug](#)

Links is het buurdorp Urk goed te zien. Urk komt steeds dichterbij. Tot 1940 was het een eiland met een bewoningsgeschiedenis van meer dan duizend jaren. Rond 1950 had de gemeente URk 5.500 inwoners op een grondgebied van 250 hectare. De bevolking is sindsdien sterk gegroeid tot meer dan 20.000 inwoners, voornamelijk door natuurlijke aanwas. Het grondgebied is toegekomen tot 600 hectare, waaronder een grote uitbreiding richting Tollebeek. Veel Urkers geven er de voorkeur aan om in Tollebeek te wonen. Een goede buur is beter...! Overheid en planologen overleggen over een attractieve bestemming van het gebied tussen beide dorpen Urk en Tollebeek.

[terug](#)

5

Insectenhotel en paddenpoel

Op dit markante punt van Tollebeek aan de rand van het Tollebekerbos, met de scheefgewaaide bomen, zien we insectenhotel Villa Kakelbont. Het heeft 44 kamers voor solitaire bijen, vlinders en andere insecten. Deze bijen en insecten zijn nuttig omdat ze schadelijke soorten zoals bladluizen opruimen. In de kamers van bamboe kun je aan de afgesloten gaatjes goed zien of de kamers bezet zijn. In het Tollebekerbos zijn ook vele soorten vlinders te vinden als atalanta, kleine vos, dagpauwoog, bruin zandoogje, oranjetipje, landkaartje en gehakkelde aurelia.

Villa Kakelbont is mogelijk gemaakt door buurtvereniging De 3 K's, Het Flevo-landschap, Nederlandse Vlinderstichting en Kern met Pit.

[terug](#)

7 Schouwpad

Voor een goede afwatering zijn schone sloten onontbeerlijk. In vroegere tijden was dat twee keer per jaar een zware klus voor de pachter en zijn medewerkers. De aanleg van een schouwpad maakt ook hier mechanisatie mogelijk. Het pad biedt weids uitzicht over de landerijen die bij Tollebeek horen.

[terug](#)

9 Landbouw

Toen rond 1957 de uitgifte van landbouwbedrijven in de NOP voltooid was, waren er 1500 bedrijven toegewezen, in grote variërend van 12, 24, 36 en 48 hectare. De kavel links is 24 hectare en vormt met de kavel aan de andere kant van de boerderij een zogenaamd 48 hectarebedrijf. Door schaalvergroting hebben de landbouwbedrijven door bundeling van kavels nu veel meer land. De akkerbouwbedrijven hebben doorgaans een bouwplan van aardappelen, suikerbieten, granen en uien. De laatste jaren proberen de agrariërs ook met andere gewassen als witlof, tulpen, wortelen en vlas een redelijk inkomen te halen.

[terug](#)

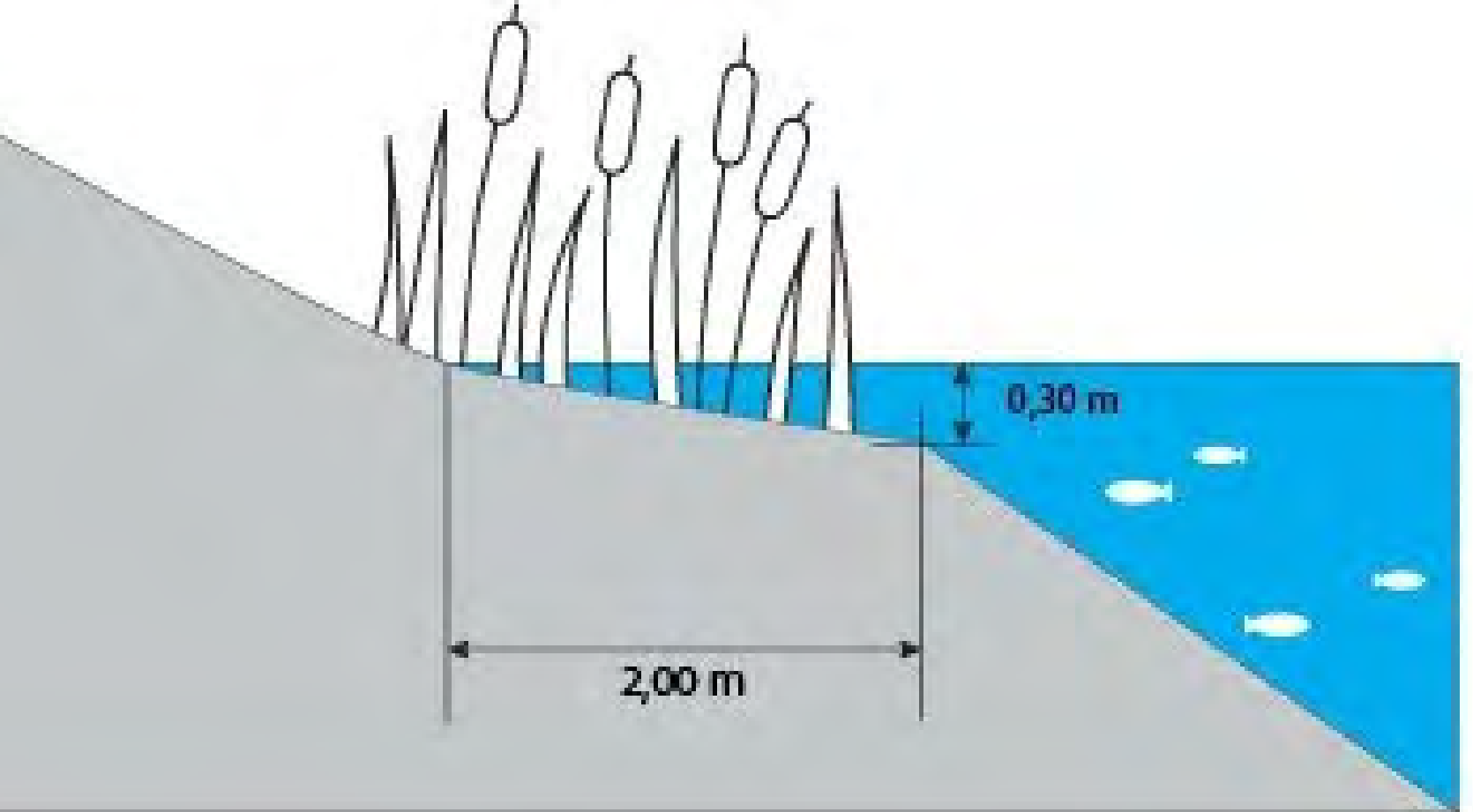
8 Het onderbemalingsgebied

Duizenden jaren geleden liepen er door het gebied rond Tollebeek veel beken en uitlopers van de Overijsselse Vecht. In de loop der eeuwen zijn die wateren vol geraakt met begroeiing. Na de drooglegging zijn deze plantenresten, inmiddels omgezet in veen, gaan verteren. Door deze vertering ontstond er bodemdaling, waardoor het noodzakelijk werd om rond Tollebeek een lager waterpeil te handhaven in het watersysteem (grondwater/kwel, drains in akkerbodems, kavelsloten, tochten en hoofdvaarten) dan in het watersysteem van de hele Noordoostpolder. Dit betekende dat er een zogeheten onderbemaling noodzakelijk werd rondom Tollebeek. Oorspronkelijk waren er 4 kleine onderbemalingsgebieden, die kwetsbaar bleven voor overstromingen. daarom is in 2012 het grote gemaal de IJsvogel gebouwd. De gebieden zijn nu met elkaar verbonden, de IJsvogel pompt het water nu een halve meter omhoog naar de Urkervaart.

De waterveiligheid rondom Tollebeek is daardoor enorm verbeterd en houden we droge voeten in dit deel van Flevoland.

[terug](#)

10 Natuurvriendelijke oevers

Waterschap Zuiderzeeland onderhoudt het Flevolandse watersysteem. In de jaren '90 van de vorige eeuw had Tollebeek twee keer te kampen met wateroverlast. Reden om langs dit gedeelte van de Steenbanktocht kaden aan te leggen. Bij het onderhoud van de tochten wordt er rekening gehouden met natuur en landschap. Het jaarlijkse maaien van de oevers wordt om en om uitgevoerd ter bescherming van flora en fauna. Bovendien vervangt het waterschap bij veel tochten de houten of betonnen oevers door een natuurvriendelijke of duurzame oever. De traditionele oever of berm wordt verruimd tot een plasberm van twee meter breed, die zo'n 30 cm diep is.

[terug](#)

Op de kuierlatten

Verspreid over Flevoland liggen een tiental wandelpaden onder de noemer 'Op de Kuierlatten'. Paden om te struinen door het landschap, over boerenland. Niet over geplaveide paden, maar langs dijken, vaarten, over akkers, door boomgaarden en bossen en langs cultuurhistorische

op de kuierlatten